

עם השנתון

דבר ההנהלה, הפותח את שנתון תש"ע, מבטא בתמציתיות את סערת-רגשותינו, בעטים של האירועים המצערים שפקדו אותנו, עם מות יקירינו: הרב ד"ר שלמה חריר ז"ל, מנהל המכללה, גבי יפה פרץ ז"ל, יו"ר הוועד המנהל של המכללה, וגבי נעמי הרשקוביץ ז"ל, סגנית ראש המכללה לשעבר.

בעקבות הדברים, שנאמרו בדברי-ההספד על דמותו החינוכית הייחודית של האיש רב-הפעלים – החלטנו להקדיש את שנתון תשע"א לזכרו, כשאנו מייחדים את המאמרים לארבעה תחומים, שהיו בראש-מעייניו: מקרא ופרשנותו, תושב"ע והלכה, מחשבת-ישראל וחינוך יהודי.

בשנתון הנוכחי – ארבעה מדורים:

מקרא

אברהם אוהיון טוען במאמרו, שדין מחצית השקל נתקן על-ידי חז"ל, בתקופת הבית השני – על מנת לחזק את השותפות של העם בעבודת-המקדש. תקנה זו שונה אפוא ממשמעות הדברים בתורה בפרשת 'כי תשא'.

ד"ר ניסן אררט יוצא במאמרו ל'מסעי' בספרות המקראית (נביאים ראשונים וספר עזרא) ומוסיף את ספר חשמונאים – כדי לגלות את 'הסיפור' (המיתוס) של **החג** (חג הסוכות) ואת הערכים (האתוס), שהחג מייצג באמצעות המצוות המעשיות (הריטואל): סוכה וארבעת-המינים.

ד"ר נתן קלאוס שב ומטפל במאמרו זה ב'מבנה הקדקודי', המצוי בספרות המקראית; ובמיוחד – בספר תהילים. הפעם הוא עוסק בתהילים כח 6-9 ב.

הגות

ד"ר ירמיהו מלחי מתמקד במאמרו זה בחמישה מחכמי-שפיירא הגדולים, שפעלו במאה ה-12. הוא מציין אצלם את השילוב של גדולה בהוראה ובפסיקה – עם אורח-חיים סגפני על פי משנת "חסיד אשכנז".

ד"ר יהושפט נבו מפגיש אותנו במאמרו זה עם "תורת-הצדיק" הייחודית של ר' קלונימוס-קלמן עפשטיין (בספרו "מאור ושמש"). הוא מעמידנו על היבט נוסף בדמות-הצדיק, שלא מצינו כמותה אצל מייסדי החסידות, שקדמו לו בכמה דורות.

ד"ר יהודה שורץ עוסק במאמרו זה בסגנונה הפיוטי של המשנה במסכת-אבות, כשהוא מתמקד במשנת בן זומא. הוא מגלה בה זוית-ראייה מקורית על אודות המושגים הרווחים: חכם, גיבור, עשיר

ומכובד.

ספרות

ד"ר ירון זילברשטיין שב ונזקק במאמרו – לסיפורו של עגנון: "שני תלמידי חכמים שהיו בעירנו". הוא מעמידנו על שלושה סמלים מכוננים, העומדים, לדעתו, בבסיסו של הסיפור: 'מקדש מעט', גריסים וקלויז של חייטים.

ד"ר אריאלה קרסני מבקשת במאמרה על יסוד שלוש אגדות תלמודיות, שבמרכזן שלוש נשים – להצביע על ייחודן: דעתנותן בתורה והתעלותן המוסרית על הגברים הקרובים אליהן.

ד"ר רבקה שאול (בן-צבי) טוענת במאמרה, כי בחמשת הרומנים 'הספרדיים' של א"ב יהושע (המאהב, גירושים מאוחרים, ובטרילוגיה: מולכו, מר מאני ומסע אל תום האלף) גולות הדמויות המזרחיות מעולמן המקורי, חיסרון, שלדעתה, הופך ליתרון.

חינוך והוראה

עקיבא ביגמן מבקש לבחון במאמרו את היחס, שבין הצהרת התכלית הלימודית במוסדות-החינוך המסורתיים – לבין הביצוע, בפועל, של שיטות לימוד 'קלסיות', שנהגו במרוצת הדורות.

ד"ר משה סטופל וד"ר יחיאל פריש מבקשים במאמרו להכניס אותנו אל עולמה הקסום של המתמטיקה – באמצעות טיפולם בשלשות פיתגוריות שהן בחינת "תבלינים מתמטיים".

ד"ר משה סטופל וד"ר דוד פרייברט – מציעים במאמרו זה דרך הוראה-מרתקת במתמטיקה: חקירת נגזרות בעזרת ניתוח קומבינטורי של רכיבי הפונקציה.

אנגלית

ד"ר שרה כץ וד"ר גבי שושני ממליצות במאמר ניסויי זה לטפח הערכה עצמית של לומדים, כדי שיהיה בידם לקדם את סוג החוללות העצמית האופטימית. בדרך זו יצומצם הפער המוגזם השלילי כלפי עצמם, השכיח אצל תלמידים בארצנו – כמו בארצות-המערב.

ד"ר נסים דנה – מטרת מחקרו לעקוב אחר תופעה, ההולכת ומתגלית לאחרונה בקרב צעירים דרוזיים, המתכחשים למסורת-עדתם – עד כדי נישואי-תערובת. על יסוד נתונים סטטיסטיים בנידון נעשה במאמר זה ניסיון לצפות כיווני-התפתחות של התופעה בעתיד.

אנו מקווים, שתיהנו מן המאמרים שבשנתון, ואכן תפיקו תועלת מהם.

ד"ר יוסן ארנט

עורך השנתון

לתשומת לבכם:

כל המאמרים המתפרסמים בשנתון – נגישים לכל באתר האינטרנט של מכללת "שאנן":
הוצאה לאור, שנתון כרך ט"ו

כתובת אתר המכללה: www.shaanan.ac.il
תחת תפריט ההוצאה לאור

שנתון "ש"ע" – תש"ע – כרך ט"ו